

Finspångs kommun
kommun@finspang.se

23-08-24

1 (19)

Dnr SI 2023:369

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
anpassad gymnasieskolan vid Bergska gymnasiet
Bergska skolan i Finspångs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av anpassade gymnasieskolan på Bergska gymnasiet Bergska skolan i Finspångs kommun avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden och huvudmannens arbetssätt inom ett område. Inom varje område bedöms om skolan respektive huvudmannen uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola eller huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan och huvudmannen. Om en skola samt huvudmannen bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid anpassade gymnasieskolan på Bergska gymnasiet Bergska skolan i Finspångs kommun i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar i låg utsträckning en ändamålsenlig organisation.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver organisera verksamheten så att undervisande personal får det stöd de behöver avseende planering och genomförande av undervisningen. Rektorn behöver även verka för att undervisningen bedrivs av behörig personal.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- All undervisning behöver planeras och genomföras med utgångspunkt i syfte och centralt innehåll för ämnen och kurser samt för ämnesområden.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i låg utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla skolenhetens arbete med att skapa en trygg miljö.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i låg utsträckning ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för lärarna att samverka i bedömningsarbetet och utveckla sin bedömarkompetens.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i låg utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver ta ett större ansvar för att säkerställa likvärdighet och kvalitet i anpassade gymnasieskolans verksamhet. En förutsättning för att huvudmannen ska kunna göra detta är att huvudmannen fördjupar arbetet med att systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 26 januari 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:369) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9 - 10 §§, 2 kap. 9 - 10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§, 18 kap. 2-3, 8, 17, 19 a och 22 §§ och 19 kap. 15 § skollagen (2010:800).

Läroplan för anpassade gymnasieskolan (GySär13), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling och skapar i låg utsträckning en ändamålsenlig organisation.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorns arbete med att följa upp, analysera och utveckla utbildningen är begränsat. Rektorns ledning och organisering av verksamheten skapar inte heller tillräckliga förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö. Till exempel får inte personal det stöd de behöver i planering och genomförande av undervisningen.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Rektorns följer till viss del upp verksamhetens resultat och undervisningens genomförande. Huvudmannen tillhandahåller mallar för skolenhetens kvalitetsarbete samt resultat för skolenheten och enligt rektorn gör den samordnande specialpedagogen en sammanställning resultat av bland annat betyg, enkäter och närvarostatistik. Av intervju med rektorn framgår att gällande kunskapsresultat följer rektorn enbart upp dem genom de betyg och studieintyg som utfärdas. Däremot framgår det av intervjun med elevhälsan att elevernas kunskapsutveckling även

diskuteras vid elevkonferenser som genomförs två gånger per termin då även rektorn deltar. Elevernars upplevelse av trygghet har tidigare följts upp genom en elevenkät, men elevhälsan uppger att den inte har genomförts under läsåret 2022/2023. Rektorn uppger att hen följer upp undervisningen då hen är närvarande i verksamheten och ibland gör lektionsbesök. Undervisningen diskuterar hen löpande med lärarna. Enligt lärarna diskuterar rektorn undervisningens struktur, koppling till centralt innehåll och förhållningssätt vid medarbetarsamtal. Vidare uppger rektorn att det saknas dokumentation om vilka delar av kurser eller vilket central innehåll som behandlas under elevernas arbetsplatsförlagda lärande, men att rektorn får viss information om det arbetsplatsförlagda lärandet via skolenhetens förstelärare.

Vidare framgår av granskningen att skolans arbete med att analysera utvecklingsbehov och vidta förbättringsåtgärder för närvarande är begränsat. Skolenhetens utvärdering av Sektor utbildnings övergripande mål och skolenhetens lokala mål sammanfattas i skolenhetens kvalitetsrapport. Lärarna berättar att de har deltagit i diskussioner om målen. I den aktuella verksamhetsplanen beskrivs planerade åtgärder men av intervju med rektorn framgår att det för närvarande inte pågår något arbete med att utveckla undervisningen och att flera av de planerade aktiviteterna i verksamhetsplanen inte har genomförts.

Ledning och organisation

Rektorns ledning och organisering av verksamheten skapar inte tillräckliga förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö för eleverna. Av granskningen framgår att delar av undervisningen bedrivs av elevassistenter och att de inte får tillräckligt stöd i uppdraget att planera, genomföra och utvärdera undervisningen. Rektorn och elevassistenterna beskriver att verksamheten har saknat lärare under läsåret och att elevassistenter istället har ansvarat för undervisning. Även om elevassistenterna beskriver att de kan diskutera frågor med kollegor framgår det av intervjuer med både rektorn och elevassistenterna att elevassistenterna inte får ett strukturerat stöd i arbetet med att planera, genomföra och följa upp undervisningen. Trots den beskrivna situationen har rektorn inte tagit in vikarier eller påbörjat rekrytering av lärare. Enligt elevassistenterna har de i arbetslaget bestämt att de ska lösa situationen själva eftersom det är svårt att ta in vikarier som eleverna inte känner. Vidare finns det så kallade team-möten varannan vecka med syfte att skapa närmare samarbete mellan elevhälsan och den övriga personalgruppen. Lärare, som undervisar eleverna på anpassade gymnasieskolan, men som tillhör ett annat arbetslag, deltar enligt rektorn, elevhälsan och lärare inte i skolenhetens gemensamma mötesstruktur. Enligt rektorn får dock dessa lärare den information och kunskap de behöver om exempelvis elevernas förutsättningar och behov för att kunna genomföra undervisningen. Rektorn uppger att lärarnas kompetensutvecklingsbehov följs upp vid medarbetarsamtal.

Exempel på fortbildningsinsatser är att en lärare genomgår utbildning till speciallärare med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning och att lärarna ska få fortbildning i användandet av interaktiva tavlor. Lärarna beskriver att de tidigare har fått utbildning i tecken som stöd och fortlöpande pedagogisk fortbildning men att det under innevarande läsår inte pågår några sådana insatser.

Skolans lokaler är nyrenoverade och det finns rum särskilt anpassade utifrån elevers förutsättningar och arbetsmiljöaspekter. Däremot saknas enligt rektorn och lärarna ett gemensamt arbete med att identifiera eventuella behov av olika hjälpmedel. Avseende elevernas möjligheter till flexibilitet i utbildningen uppger lärarna och elevhälsan att det för närvarande inte är någon elev på skolenheten som läser en kombination av kurser och ämnesområden eller kurser enligt gymnasieskolans ämnesplaner.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver organisera verksamheten så att undervisande personal får det stöd de behöver avseende planering och genomförande av undervisningen. Rektorn behöver även verka för att undervisningen bedrivs av behörig personal.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte tydligt leder och organiserar verksamheten så att eleverna får möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Bland annat får undervisande personal inte det stöd de behöver i arbetet med att bedriva undervisningen. Den personal som saknar pedagogisk utbildning kan visserligen genomföra ett till delar gott undervisningsarbete men har inte tillräcklig pedagogisk kompetens för att på egen hand ansvara för undervisningen.

Av skollagen 2 kap. 9-10 §§ framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare framgår att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn organiserar så att undervisande personal utifrån behov får adekvat stöd i arbetet med att organisera, planera, anpassa och följa upp undervisningen. Skolinspektionen rekommenderar också rektorn att på både kort och lång sikt arbeta för att undervisningen bedrivs av behöriga lärare.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 18 kap. 2 och 8 §§ skollagen.

4 kap. 1 a § gymnasieförordningen (2010:2039).

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4

Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att uppgifter och aktiviteter ofta är sammansatta så att undervisningen bidrar till elevernas progression. Elever som har kommit längre i sin kunskapsutveckling behöver dock ytterligare stimulans. Vidare ges eleverna ett aktivt lärarstöd och personalen använder individanpassade hjälpmedel i undervisningen. Undervisningen följer en struktur som är bekant för eleverna och ger eleverna möjlighet att även arbeta och lära tillsammans. Syftet med olika arbetsmoment tydliggörs mestadels för eleverna i såväl undervisningen på skolan som i det arbetsplatsförlagda lärandet. I delar av undervisningen överensstämmer dock inte syftet med undervisningen helt med läroplanens mål om kunskaper. Dessa delar av undervisningen planeras inte utifrån centralt innehåll i kurser eller ämnesområdesplaner.

Varierad och stimulerande undervisning

Lärarna anpassar och varierar undervisningen till viss del så att den utmanar eleverna utifrån deras förutsättningar. Av intervjuer med lärare framgår att de arbetar med att anpassa uppgifter, arbetsformer och arbetssätt för att skapa en balans i undervisningen som gynnar elevernas lärande. Även observationer visar att undervisningen varierar för att eleverna ska bibehålla sin koncentration och motivation i undervisningen. Lärarna beskriver också att de arbetar med att stärka elevernas självförtroende genom ett tillåtande klimat och att väva in elevernas intressen i undervisningen. Vidare anpassar lärarna arbetsmetoder i undervisningen efter elevernas olika behov. Till exempel beskriver lärarna att det finns elever som behöver hjälp med att läsa och skriva men som kan diskutera och reflektera och att undervisningen anpassas efter det. I andra situationer kan det mer handla om att undervisningen stödjer eleverna att generalisera kunskaper och förstå samband. Såväl lärare som elever beskriver också att elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling får möjlighet att arbeta med mer utmanande uppgifter. Lärare beskriver dock att undervisningen till stor del anpassas utifrån de elever som behöver

mest stöd och att det blir mer ensamarbete för de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Ett annat exempel på svårighet som beskrivs är att elevgrupperna är små samtidigt som elevernas frånvaro enligt lärarna är hög. Det gör planeringen av undervisningen sårbar och försvårar till exempel möjligheten till givande gruppdiskussioner och samarbetsövningar. Enligt lärarna förekommer också att elever på nationella program inte har lärt sig att läsa, vilket gör det svårt för eleverna att uppnå program mål som att kommunicera både muntligt och skriftligt. Det ställer också stora krav på lärarnas anpassning av undervisningen.

Lärarna använder sig av olika metoder och strategier för att få eleverna att förstå vad de ska arbeta med, komma igång med skolarbetet och bibehålla sitt engagemang. Av såväl observationer som intervjuer med lärarna framgår att lärarna ger tydliga instruktioner och stämmer av att eleverna kommer igång med sitt arbete. Eleverna får stöd i att förstå begrepp genom att diskutera dem men också genom praktiskt arbete. Under lektioner Skolinspektionen observerat förekommer att läraren ställer frågor till samtliga elever för att säkerställa att de förstår innehållet. Eleverna motiveras även genom att de erbjuds olika valmöjligheter och vid behov får eleverna hjälp att välja. Elevassistenterna och lärare beskriver också att de arbetar modellerande som ett led i att bygga upp elevernas uthållighet. Exempelvis deltar personalen konkret i arbetet i verkstaden och i hem- och konsumentkunskap vilket bidrar till att bibehålla elevernas engagemang för uppgiften.

Lärarna använder vissa individanpassade hjälpmedel i undervisningen. Till exempel berättar lärarna att de använder bildstöd och inläsningstjänst vid behov och en lärare använder ett för målgruppen anpassat läromedel i undervisningen. Tidigare har lärarna också fått fortbildning i tecken som stöd. I klassrummen finns interaktiva tavlor sedan några månader tillbaka och enligt lärarna har några av dem börjat använda dessa.

Strukturerad undervisning

Lärarna strukturerar såväl skoldagen som enskilda lektioner för eleverna. Av intervju med lärare och elever framgår att både lektionernas och skoldagens innehåll presenteras för eleverna så att de vet vad de ska göra. Till exempel beskriver lärarna att de har en gemensam struktur för hur de inleder skoldagen. Den lärare som har elevernas första lektion för dagen går igenom dagens aktiviteter och på måndagar även för hela veckan. Eleverna får även information om strukturen genom scheman och genom att diskutera vad de ska göra. Lärarna tydliggör också på olika sätt hur lektionens innehåll hänger samman med det de arbetat med på tidigare lektioner. Vidare framgår av granskningen att eleverna ges möjlighet att arbeta och lära tillsammans. Både elever och lärare beskriver visserligen att eleverna mestadels

arbetar enskilt men av både intervjuer och observationer framgår exempel på hur eleverna ges möjlighet att samarbeta och delta i gemensamma aktiviteter. Exempel på det är de gemensamma samlingar som lektionerna inleds med, att eleverna kan få välja om de vill arbeta med uppgifter enskilt eller tillsammans och att elever instrueras att hjälpa varandra.

Syftet med undervisningen stämmer i vissa delar inte överens med läroplanens mål avseende kunskaper. Av intervjuer med lärare och elevassistenter samt observationer framgår att undervisningen företrädesvis planeras och genomförs enligt läroplanens mål avseende både kunskaper och värden. Det gäller även det arbetsplatsförlagda lärandet. Till exempel uppger lärarna att de tillsammans med elevernas handledare går igenom syftet med elevernas arbetsplatsförlagda lärande och vilket centralt innehåll som ska behandlas. Det förekommer dock undervisning som inte planeras utifrån ämnes- eller ämnesområdesplaner. Av intervjuer framgår att viss undervisning främst tar sikte på det de på skolenheten kallar "år fem dag ett", det vill säga att eleverna ska vara förberedda för det fortsatta livet efter skolan. Konkret innebär det till exempel att elever inom ramen för ämnesområdet Individ och samhälle arbetar med rent praktiska göromål som att bygga om lastpallar till odlingskärl eller att klyva ved. Enligt intervju med lärarna beaktas inte centralt innehåll vid planeringen av denna undervisning. I stället görs en bedömning i efterhand vilket centralt innehåll som är möjligt att koppla till det faktiska innehållet i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- All undervisning behöver planeras och genomföras med utgångspunkt i syfte och centralt innehåll för ämnen och kurser samt för ämnesområden.

Skolinspektionen bedömer att delar av undervisningen inte planeras och genomförs utifrån det centrala innehållet. Att skolan på ett påtagligt sätt arbetar mot de övergripande målen i läroplanen är givetvis angeläget, men nuvarande genomförande av undervisningen i vissa kurser och ämnesområden riskerar att undervisningen inte omfattar hela det centrala innehållet.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2018:247, s. 9) med kommentarer om betyg och betygssättning framgår bland annat att god undervisning bygger på att läraren både följer och stödjer elevernas kunskapsutveckling. Läraren planerar och genomför undervisningen så att eleverna får möjlighet att utveckla de kunskaper som läroplanen anger. Av ämnesplanernas syfte och kursplanernas centrala innehåll framgår vilka dessa kunskaper är för den aktuella kursen. Det är läraren som avgör hur syftets och

det centrala innehållets delar väljs ut och kombineras i ett arbetsområde i undervisningen. Dessa ämnesdidaktiska val ligger till grund för hur undervisningen genomförs, och påverkar därmed vilka kunskaper eleverna får möjlighet att utveckla.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna vid planeringen av all undervisning tydliggör vilka delar av ämnets eller ämnesområdets syfte som undervisningen i det aktuella arbetsområdet ska inriktas mot och utifrån det avgör hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas så att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper. Lärare behöver konkretisera målen med undervisningen genom att tydliggöra kopplingen mellan de förmågor eleverna ska utveckla och det innehåll som undervisningen ska behandla.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§, 18 kap. 2–3 och 19 a §§ skollagen.

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i låg utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att skolan till delar planerar och genomför aktiviteter för att skapa förutsättningar för eleverna till ett aktivt samhällsliv. Skolans främjande och förebyggande trygghetsarbete är begränsat och eleverna ges inte många möjligheter till social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen.

Deltagande i samhällsliv

Skolan arbetar till viss del med att planera och genomföra aktiviteter som ger eleverna erfarenheter av yrkes- och samhällsliv. Av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att skolan har en utslussningsverksamhet för elever som går i år 3 och 4. Bland annat tas kontakter med Arbetsförmedlingen, ansvarig för kommunens aktivitetsansvar och daglig verksamhet. Andra exempel på skolans arbete med att ge eleverna förutsättningar till delaktighet i ett framtida yrkes- och samhällsliv är enligt rektorn elevernas arbetsplatsförlagda lärande och praktik samt de studiebesök de gör i samhället. Granskningen visar dock att det för närvarande finns svårigheter med att

erbjuda eleverna lämpliga arbets- och praktikplatser. Till exempel uppger rektorn att det är svårt att ordna så att alla elever får arbetsplatsförlagt lärande i den utsträckning de ska ha. Lärare uppger även att elever i år 3 inte har kunnat genomföra praktik under läsåret. Skolenheten har dock en planering för kontakterna med arbetsplatser. Bland annat diskuterar de syftet med elevernas arbetsplatsförlagda lärande med handledaren på arbetsplatsen. Eleverna på nationella program möter också yrkeslivet inom ramen för programspecifika kurser. Av observationer framgår till exempel att eleverna på programmet för administration, handel och varuhantering besöker olika varuhus för att studera hur de arbetar med att exponera varor. Vidare visar granskningen att eleverna får visst stöd i att utveckla sin digitala kompetens. Enligt elevassistenterna använder de lärplattor och annan teknisk utrustning. Eleverna får träna på att skriva CV och läsa busstidtabeller. Även elevhälsan beskriver att eleverna inom ramen för ämnesområdet individ och samhälle tidigare arbetat med lärplattor och teknik och även övat på att åka buss. För närvarande är dock undervisningen i det ämnesområdet förlagd till skolenhetens verkstadslokal och undervisningen omfattar numera inte de delarna. Se vidare under avsnittet Undervisning.

När det gäller studiebesök och andra aktiviteter utanför skolan har dessa minskat i omfattning beroende på frånvaro hos personal och elevers fysiska förutsättningar. Enligt elevassistenterna gör de till exempel inte längre besök i daglig verksamhet och aktivitetsdagar har uteblivit för alla elever på individuella programmen. Vidare framgår av granskningen att det vid tiden för Skolinspektionens besök saknades tillgång till studie- och yrkesvägledare men att en studie- och yrkesvägledare blivit anställd från och med maj månad. Tidigare studie- och yrkesvägledare har enligt rektorn, lärarna och elevhälsan inte haft tillräckliga kunskaper om målgruppen. Det framkommer också motstridiga uppgifter om i vilken utsträckning den nya studie- och yrkesvägledaren kommer att arbeta gentemot anpassade gymnasieskolan. Enligt elevhälsan kommer hen inte att göra det. Skolinspektionen vill i det här sammanhanget peka på vikten av att rektorn skapar förutsättningar för personalen att få det stöd de kan behöva i arbetet med studie- och yrkesvägledning.

Trygghet i sociala sammanhang

Skolans arbete med att skapa en trygg miljö behöver vara mer aktivt. Det finns en trygghetsgrupp som är gemensam för anpassade gymnasieskolan och gymnasieskolan med representanter från elevhälsan och lärararbetslagen. Enligt rektorn genomförs trygghetsvandringar och otrygga platser diskuteras regelbundet i trygghetsgruppen. Av inkomna dokument och intervjuer med rektorn, elevhälsan och elevassistenter framgår emellertid att det främjande och förebyggande trygghetsarbetet innevarande år har varit begränsat. I informationsinhämtningen inför granskningen framgår att elevernas trygghet upplevs som god och att det inte har genomförts eller pågår några insatser

för att förbättra skolans arbete med trygghet. Samtidigt framgår av intervjuer med rektorn och personalen att det förekommit incidenter vilket resulterat i att de har låst dörrar för att förhindra att elever utifrån kommer in i vissa av anpassade gymnasieskolans lokaler. Vidare uppger elevhälsan och rektorn att innevarande läsår inte finns ett gemensamt främjande och förebyggande arbete mot kränkande behandling. Likaledes beskriver elevhälsan att de tidigare genomfört en egen elevenkät om bland annat trygghet, men den har inte genomförts under nuvarande läsår. Ungdomsenkäten Om mig, för elever i år 2, har däremot genomförts men enkätresultaten redovisas endast sammantaget för den anpassade gymnasieskolan och gymnasieskolans introduktionsprogram.

Skolan erbjuder eleverna vissa möjligheter till social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen, men det förekommer att elever väljer att inte delta i aktiviteter på grund av att de inte känner sig tillräckligt trygga i sammanhanget. Organisationen av verksamheten ger eleverna olika möjligheter att möta elever från gymnasieskolan. Bland annat uppger rektorn att elever från olika skolformer ges möjlighet att ses i gemensamma korridorer och i matsalen. Elever på de nationella programmen har också undervisning i ämnet idrott och hälsa tillsammans med elever på introduktionsprogrammen. Enligt elevassistenterna möts också elever från nationella respektive individuella program då de har estetisk verksamhet tillsammans. Vidare beskriver lärare, elevassistenter och elever att det finns ett gemensamt café där elever från anpassade gymnasieskolan och gymnasiets introduktionsprogram kan mötas och att det genomförs en gemensam trivselaktivitet på fredagar. Det finns dock omständigheter som begränsar elevernas vilja till interaktion med elever från gymnasieskolan. Både elevhälsan, lärare och elever beskriver att eleverna inte alltid känner sig trygga i caféet. Enligt eleverna kan de uppleva det obehagligt på grund av att det finns andra elever som ger dem kommentarer. De åtgärder som genomförts utifrån elevernas upplevelser är att upplåta ett klassrum för eleverna på anpassade gymnasieskolan där de enligt lärarna kan uppehålla sig utan att behöva träffa andra elever. Lärarna diskuterar otryggheten med eleverna och kan också följa med dem till cafeterian om de önskar det. Enligt elever deltar de sällan i den gemensamma fredagsaktiviteten och det finns inte heller någon elevrepresentant från anpassade gymnasieskolan i elevrådet som är gemensamt för gymnasie- och anpassade gymnasieskolan. Elevernas möjligheter till vidgad social gemenskap begränsas ytterligare av att olika besök och aktiviteter till stor del uteblivit under läsåret.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla skolenhetens arbete med att skapa en trygg miljö.

Skolinspektionen bedömer att rektorn kan utveckla skolans främjande och förebyggande trygghetsarbete, vilket även gäller arbetet med att ge eleverna möjligheter till social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet.

Av 18 kap. 2 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

I GySär13, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar, anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. I avsnitt 2.2 Normer och värden anges att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att planera, följa upp, utvärdera och utveckla skolenhetens främjande och förebyggande arbete med att skapa en trygg miljö för eleverna. I det arbetet ingår att erbjuda eleverna möjligheter att under trygga förhållanden interagera med andra elever utanför den egna undervisningsgruppen och att undanröja hinder för elever att delta i gemensamma aktiviteter.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§, 18 kap. 2, 19 a, 20, 22–24 och 26–26 a §§ och 19 kap. 22–27 §§ skollagen.

8 kap. 22 a–22 c §§ gymnasieförordningen.

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.5 Bedömning och betyg och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i låg utsträckning ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att det inte är tydligt hur alla lärarna arbetar för att fortlöpande bedöma elevernas

kunskapsutveckling och återkoppla det till eleverna. Det sker dock en viss anpassning av undervisningen utifrån lärarnas bedömningar. Vidare saknas tillräckliga förutsättningar för lärarna att samverka med varandra i bedömningsarbetet och därigenom utveckla sin bedömarkompetens.

Fortlöpande bedömning

Lärarnas arbete med att bedöma, dokumentera och ge eleverna återkoppling om deras kunskapsutveckling sker inte systematiskt på skolenheten. Av intervjuer med lärarna framgår visserligen att flera lärare dokumenterar elevernas progression på ett adekvat sätt i sitt enskilda bedömningsarbete och även på olika sätt påvisar för eleverna vilken progression de gör. Intervjuer och dokumentstudier visar dock att det finns kvalitativa skillnader i dokumentationen men också i bedömarkompetensen hos den undervisande personalen. Till exempel saknar dokumentationen i vissa fall beskrivningar av vilka kunskaper och förmågor elever behöver utveckla. Skolans lärplattform, som började användas under höstterminen 2022, ger inte heller ett ändamålsenligt stöd för lärarnas dokumentation. Till exempel uppger lärare att det saknas möjligheter att detaljerat skriva om elevers kunskapsutveckling i systemet. Den formativa och kontinuerliga återkopplingen lärarna ger eleverna är i flera fall begränsad. Bland annat uppger lärare att de dokumenterar elevernas utveckling men återkopplar inte det till eleverna.

Vidare framgår av granskningen att undervisningen till viss del anpassas utifrån lärarnas bedömningar av elevernas progression. Ett exempel är, vilket tidigare beskrivits i avsnittet Undervisning, att elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling utmanas med svårare uppgifter. Enligt rektorn och representanterna för elevhälsan ligger också lärarnas bedömning av elevernas situation och kunskapsutveckling till grund för diskussioner om exempelvis behov av åtgärdsprogram.

Lärares samverkan i bedömningsarbetet

Lärarna har begränsade förutsättningar att samverka i bedömningsarbetet. Av intervju med lärare som undervisar på nationella program framgår att de har fått viss tid avsatt för gemensamma möten inför betygssättningen. Enligt lärarna sitter också vissa lärare tillsammans när de ska skriva omdömen. De diskuterar då värdeorden i betygskriterierna och även vilken information som bör eller inte bör vara med i omdömen. Enligt rektorn finns emellertid inte någon rutin för, eller systematik i, lärarnas samverkan kring bedömning och betygssättning. Rektorn uppger också att det för närvarande inte pågår några insatser för att skapa samsyn eller likvärdighet i bedömningsarbetet. Som tidigare beskrivits i avsnittet Rektors ledarskap saknar också elevassistenter som bedriver undervisning ett strukturerat stöd avseende planering,

genomförande och uppföljning av undervisningen. Även när det gäller bedömningsarbetet saknar elevassistenterna ett adekvat stöd.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för lärarna att samverka i bedömningsarbetet och utveckla sin bedömarkompetens.

Skolinspektionen bedömer att det saknas tydliga strukturer för lärarna att samverka i bedömningsarbetet. Det pågår heller inget arbete för att utveckla lärarnas bedömarkompetens trots att undervisningen delvis bedrivs av elevassistenter och lärare som inte är behöriga för den undervisning de bedriver.

Av GySär13, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg, ska läraren vid bedömningen och betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygs-kriterier och kriterier för bedömning av kunskaper som finns för respektive kurs och ämnesområde.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:417, s. 22-23) med kommentarer om betyg och prövning, framgår bland annat att lärares arbete med samsyn är viktigt dels för att göra betygen så rättvisande och likvärdiga som möjligt, dels för att ge eleverna enhetlig information om betyg och betygssättning. Samsyn i tolkning av kurs- och ämnesplaner är också viktigt för att skapa förutsättningar för likvärdig undervisning. Samsyn förbättrar även kvaliteten i lärares analyser och värderingar av de olika betygsunderlagens relevans vid betygssättningen. Vidare framgår att sambedömning bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen kan gå till. Det går att förbättra såväl utformningen av bedömningssituationer som bedömningen av olika underlag genom att föra professionella samtal. Sådana samtal kan ha både formativa och summativa syften.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att skapa förutsättningar för lärarna att samverka i arbetet med att utvärdera elevernas kunskaper. Rektorn bör planera för vilken styrning och ledning som behövs för arbetet, hur organisationen behöver vara utformad samt hur arbetet kan följas upp. Det är av särskild vikt då delar av undervisningen genomförs av obehöriga lärare.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 27 § Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 18 kap. 3 § skollagen.

4 kap. 12 och 13 §§ gymnasieförordningen.

GySär13, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling. 2.1 Kunskaper, 2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv och 2.6 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen har en otydlig styrning av verksamheten och gör få självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet. Huvudmannen ger rektorn visst stöd vad gäller ledning och utveckling av utbildningen men gör i begränsad omfattning insatser för att gynna skolenhetens kontakter med omgivande samhället.

Huvudmannens uppföljning och analys av verksamheten

Huvudmannen har en struktur för att följa upp verksamheten i anpassade gymnasieskolan, men har inte tillräcklig kännedom om förutsättningar för och genomförande av utbildningen för att göra egna bedömningar av verksamhetens måluppfyllelse och utvecklingsbehov. Inkomna dokument och intervjuer med huvudmannen och rektorn visar att det finns en struktur för huvudmannens uppföljning och analys av verksamheten i anpassade gymnasieskolan. Arbetet bygger främst på dialog mellan rektorn och verksamhetschefen med ansvar för anpassade gymnasieskolan men också verksamhetsbesök där även den politiska nivån deltar. Det finns även ett årshjul för uppföljning av verksamhetens förutsättningar. Anpassade gymnasieskolan ingår emellertid i en större resultatenhet tillsammans med gymnasieverksamhet, vilket enligt rektorn gör att resultatdialoger med verksamhetschefen i liten omfattning berör specifika frågor om anpassade gymnasieskolan. Representerarna för huvudmannen beskriver att de får information om antal betyg och studieintyg och att det finns behov av att utveckla arbetet med att följa upp och dokumentera elevernas progression. Finspångs kommun har medverkat i Samverkan för bästa skola och enligt huvudmannen kommer även den anpassade gymnasieskolan att från och med våren 2024 ingå i ett arbete med att utveckla kvalitetsarbetet. Vidare framgår av intervju med representanter för huvudmannen att de har kännedom om frånvarande personal och att elevassistenter bedriver

undervisning. Dock har de inte tagit reda på effekterna eller vidtagit några åtgärder med anledning av detta. Enligt huvudmannen har de inte initierat några insatser för att utveckla utbildningen i anpassade gymnasieskolan utöver de aktiviteter som beskrivs i aktuell verksamhetsplan. Av granskningen framgår dock, vilket tidigare nämnts i avsnitt Rektors ledarskap, att flera av dessa aktiviteter inte har påbörjats.

Behovsanpassat stöd till rektorn och skolenheten

Huvudmannen ger till viss del rektorn ett anpassat stöd för att leda och utveckla verksamheten. Av inkomna dokument och intervjuer med huvudmannen och rektorn framgår att verksamhetschefen träffar rektorerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan samt vuxenutbildningen varannan vecka. Enligt verksamhetschefen tas frågor upp gällande samtliga verksamheter inklusive anpassade gymnasieskolan. Det kan till exempel handla om vilket programutbud anpassade gymnasieskolan ska erbjuda. Rektorn har också en kompetensutvecklingsplan som främst handlar om att rektorn får möjlighet att öka sin kunskap om anpassade gymnasieskolans elevgrupp och skolformens förutsättningar. Enligt huvudmannen har rektorn fått stöd genom att under närmare ett år arbeta parallellt med den som tidigare var rektor för anpassade gymnasieskolan. Därutöver genomför huvudmannen gemensamma möten med rektorerna för anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan med syfte att utveckla samverkan och förbättra elevernas övergång från anpassade grundskolan till anpassade gymnasieskolan samt skapa en samsyn om uppdraget med utbildningen. Enligt verksamhetschefen gör inte huvudmannen i övrigt några insatser för att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika skolformer.

Huvudmannen gör i begränsad omfattning insatser för att gynna skolenhetens kontakter med det omgivande samhället. Enligt huvudmannen har det, som tidigare nämnts, anordnats dagar då elever i år 3 och 4 får möjlighet att träffa företrädare för institutioner som Arbetsförmedlingen och daglig verksamhet. Något liknande forum för kontakter med företag finns inte. Den förre rektorn arbetade med näringslivskontakter, men representanter för huvudmannen uppger att de inte vet hur den nuvarande rektorn arbetar för att främja kontakten med näringslivet och därmed öka eleverna möjlighet till praktikplats och arbetsplatsförlagt lärande. Rektorn i sin tur uppger att hen inte får något stöd i arbetet med kontakter med näringslivet och arbetet med att ordna praktik- och arbetsplatser för eleverna.

Vidare visar granskningen att det inte har funnits någon studie- och yrkesvägledare kopplad till den anpassade gymnasieskolan under läsåret. Representanter för huvudmannen uppger att en studie- och yrkesvägledare kommer att ansvara för studie- och yrkesvägledningen för den anpassade gymnasieskolan med start under vårterminen. Det finns en plan för arbetet med studie- och yrkesvägledning i

kommunen men representanterna för huvudmannen vet inte om planen specifikt berör den anpassade gymnasieskolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver ta ett större ansvar för att säkerställa likvärdighet och kvalitet i den anpassade gymnasieskolans verksamhet. En förutsättning för att huvudmannen ska kunna göra detta är att huvudmannen fördjupar arbetet med att systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen.

Skolinspektionens bedömer att huvudmannen inte följer upp och utvärderar utbildningens förutsättningar och genomförande i tillräcklig omfattning. Det gäller såväl den skolförlagda delen av undervisningen som de delar som sker på arbets- och praktikplatser. Det får till följd att huvudmannens underlag att självständigt bedöma verksamhetens kvalitet är begränsat och minskar möjligheten att leda och styra verksamheten.

Av 4 kap. 3 och 7 §§ skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Vidare framgår att om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 26) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att huvudmannen bör samla in och sammanställa resultat tillsammans med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen. Det framgår också (s. 30-31) att huvudmannen med utgångspunkt i uppföljningen bör analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Bland annat är det viktigt att analysera vilken påverkan förutsättningarna och arbetsprocesserna har. Utifrån analysen bör huvudmannen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta om vilka insatser som ska prioriteras för att de nationella målen ska uppfyllas.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att utveckla sitt arbete med att följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i anpassade gymnasieskolan. Genom att efterfråga information om elevernas kunskapsutveckling, samt utbildningens förutsättningar, såsom personalens behov av kompetensutveckling, ökar

huvudmannens möjligheter att göra analyser och rikta adekvata stödinsatser utifrån de behov som finns.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

X Anders Berggren

Föredragande

Signerat av: Anders Berggren

Beslutsfattare

Signerat av: Malin Lundquist

I handläggningen av ärendet har även utredare Daniel Nilsson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier och intervju med rektorn och samordnande specialpedagog. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 18-20 april 2023. En digital intervju med representanter för huvudmannen hölls den 21 april. Besöket genomfördes av utredarna Anders Berggren och Daniel Nilsson.

Anpassade gymnasieskolan i Finspångs kommun, Bergska gymnasiet Bergska skolan, omfattar individuella program och två nationella program: programmet för fastighet, anläggning och byggnation samt programmet för administration, handel och varuhantering. Läsåret 2022/2023 går nio elever på skolenheten varav fyra läser individuella program och fem läser nationella program. Eleverna läser såväl i ålders- som i programblandade grupper men även i uppdelade i programgrupper. Verksamheten leds av en rektor som även har ansvar för gymnasieskolans introduktionsprogram och bygg- och anläggningsprogram. Lärarna på anpassade gymnasieskolan har ett gemensamt arbetslag.